

מפתח תשובות נכונות

שאלה	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
תשובה	(4)	(4)	(2)	(1)	(2)	(1)	(2)	(1)	(4)	(2)

שאלה	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
תשובה	(3)	(4)	(3)	(1)	(2)	(1)	(3)	(2)	(2)	(4)

שאלה	21	22	23
תשובה	(3)	(4)	(2)

הסברים
אנלוגיות (שאלות 1-6)
1. השאלה: עוגן : להפליג -

היחס: עוגן הוא מה שצריך להסיר כדי להפליג. כשהעוגן מורד למים, הספינה עוגנת במקומה ואינה יכולה להפליג. א' הוא מה שמונע את ב'.

תשובה (1): תריס : להחשיך. האם התריס הוא מה שצריך להסיר כדי להחשיך? לא. דווקא סגירת התריס היא שגורמת להחשכה, כלומר התריס מאפשר את ההחשכה ולא מונע אותה. לא נכון.

תשובה (2): קשר : להתיר. האם הקשר הוא מה שצריך להסיר כדי להתיר? לא. להתיר פירושו לבטל את הקשר עצמו, כלומר הקשר הוא מושא הפעולה. לעומת זאת, העוגן אינו מושא ההפלה אלא מכשול שמונע אותה. היחס שונה. לא נכון.

תשובה (3): מפתח : לנעול. האם המפתח הוא מה שצריך להסיר כדי לנעול? לא. המפתח יכול לבטל נעילה, אך הוא אינו מונע את פעולת הנעילה – אדרבה, הוא הכלי שבאמצעותו נועלים. לא נכון.

תשובה (4): פקק : למזוג. האם הפקק הוא מה שצריך להסיר כדי למזוג? כן. כשהפקק סותם את הבקבוק, לא ניתן למזוג ממנו, ויש להוציא את הפקק כדי לאפשר מזיגה, בדיוק כשם שיש להרים את העוגן כדי לאפשר הפלגה. נכון.

תשובה (4).

2. השאלה: מגהץ : חלק -

היחס: מגהץ הוא כלי שהופך משהו לחלק. המגהץ מחליק קמטים ב בד והופך אותו לחלק. א' הוא כלי שהופך משהו לבי'.

תשובה (1): סרגל : ישר. האם הסרגל הוא כלי שהופך משהו לישר? לא. הסרגל מסייע בשרטוט קווים ישרים, אך אינו הופך דבר עקום לישר. לא נכון.

תשובה (2): כרית : רך. האם הכרית היא כלי שהופך משהו לרך? לא. הכרית עצמה רכה, אך היא אינה הופכת דברים אחרים לרכים. כאן מדובר בתכונה של החפץ עצמו ולא בתוצאה שהוא יוצר. לא נכון.

תשובה (3): סולם : גבוה. האם הסולם הוא כלי שהופך משהו לגבוה? לא. הסולם מאפשר להגיע למקומות גבוהים, אך אינו הופך דבר מנמוך לגבוה. לא נכון.

תשובה (4): מגבת : יבש. האם המגבת היא כלי שהופך משהו ליבש? כן. המגבת מייבשת גוף רטוב והופכת אותו ליבש, בדיוק כשם שהמגהץ הופך בד מקומט לחלק. נכון.

תשובה (4).

3. השאלה: צער: "אוי ואבוי!"-

היחס: "אוי ואבוי!" היא קריאה שמטרתה להביע צער. ב' היא קריאה שמטרתה להביע א'.

תשובה (1): ציפייה: "חזיו ורעם!". האם "חזיו ורעם!" היא קריאה שמטרתה להביע ציפייה? לא. "חזיו ורעם" היא קריאה המביעה כעס, לא ציפייה. לא נכון.

תשובה (2): הסכמה: "בסדר". האם "בסדר" היא קריאה שמטרתה להביע הסכמה? כן. מי שאומר "בסדר" מביע את הסכמתו, בדיוק כשם שאומר "אוי ואבוי!" מביע את צערו. נכון.

תשובה (3): שתיקה: "הס!". האם "הס!" היא קריאה שמטרתה להביע שתיקה? לא. מי שאומר "הס!" דורש מאחרים לשתוק, אך אינו מביע שתיקה של עצמו. לעומת זאת, מי שאומר "אוי ואבוי!" מביע את צערו שלו. לא נכון.

תשובה (4): אמינות: "בהן צדק". האם "בהן צדק" היא קריאה שמטרתה להביע אמינות? הביטוי יכול לשמש כשאדם טוען לאמינותו, אך הוא נוגע יותר לצדק ולשבועה מאשר להבעת אמינות באופן ישיר כמו ש"אוי ואבוי!" מביע צער. לא נכון.

תשובה (2).

4. השאלה: לסתת: בנייה -

היחס: סיתות הוא פעולה של עיצוב וחיתוך אבנים כדי לתת להן צורה מתאימה לשימוש. סיתות נעשה על חומר הגלם שנדרש לבנייה – האבנים. א' היא פעולה שנעשית על חומר הגלם שנדרש לפעולה ב'.

תשובה (1): ללוש: אפייה. האם לישא היא פעולה שנעשית על חומר הגלם שנדרש לאפייה? כן. לשים את הבצק כדי להכין אותו לאפייה, בדיוק כשם שמסתתים אבנים כדי להכין אותן לבנייה. נכון.

תשובה (2): לבצר: כיבוש. האם ביצור הוא פעולה שנעשית על חומר הגלם שנדרש לכיבוש? לא. ביצור הוא חיזוק ההגנה כדי למנוע כיבוש, ולא עיבוד חומר גלם לצורך כיבוש. לא נכון.

תשובה (3): לחטוב: כריתה. האם חטיבה היא פעולה שנעשית על חומר הגלם שנדרש לכריתה? לא. חטיבה וכריתה הן פעולות דומות מאוד – שתיהן עוסקות בחיתוך עצים, ואין כאן יחס של עיבוד חומר גלם לקראת פעולה אחרת. לא נכון.

תשובה (4): לפהק: שינה. האם פיהוק הוא פעולה שנעשית על חומר הגלם שנדרש לשינה? לא. פיהוק אמנם פעולה שמקדימה את השינה, אך הוא תגובה גופנית בלתי רצונית ולא פעולת עיבוד של חומר גלם. לא נכון.

תשובה (1).

5. השאלה: דוכי: גלים -

היחס: דוכי הוא הקול שמפיקים הגלים כשהם מתנפצים. א' הוא הקול שמפיק ב'.

תשובה (1): אמרה: בגד. האם אמרה היא הקול שמפיק בגד? לא. אמרה במובן זה היא שולי הבגד, ואין כאן קשר של קול. לא נכון.

תשובה (2): תקתוק: שעון. האם תקתוק הוא הקול שמפיק שעון? כן. השעון מפיק את צליל התקתוק, בדיוק כשם שהגלים מפיקים את צליל הדוכי. נכון.

תשובה (3): הד: מערה. האם הד הוא הקול שמפיקה מערה? לא. ההד נשמע בתוך המערה, אך המערה עצמה אינה מפיקה אותו אלא רק משמשת כסביבה שבה הוא חוזר. לא נכון.

תשובה (4): קור: שלג. האם קור הוא הקול שמפיק שלג? לא. קור אינו קול כלל, אלא תחושה או מצב אקלימי. לא נכון.

תשובה (2).

6. השאלה: התנצחות : התנצח-

היחס: התנצחות היא ויכוח בין שני אנשים. מי שלקח חלק בהתנצחות – התנצח. א' היא פעילות בין אנשים, וב' מתאר את מי שלקח בה חלק.

תשובה (1): פגישה : נועד. נועד פירושו קבע פגישה עם מישהו או נפגש עימו. האם פגישה היא פעילות בין אנשים, ומי שלקח בה חלק נועד? כן. פגישה היא מפגש בין אנשים, ומי שלקח בה חלק נועד עם מישהו, בדיוק כשם שמי שלקח חלק בהתנצחות התנצח. נכון.

תשובה (2): התלקחות : התלקח. האם התלקחות היא פעילות בין אנשים, ומי שלקח בה חלק התלקח? לא. התלקחות מתארת אש שפרצה או מצב שהסלים, אך אינה פעילות בין אנשים כמו התנצחות או פגישה. לא נכון.

תשובה (3): מפלה : הובס. האם מפלה היא פעילות בין אנשים, ומי שלקח בה חלק הובס? לא. מי שהובס ספג מפלה, אך מפלה אינה פעילות משותפת שבה שני הצדדים לוקחים חלק באותו אופן. לא נכון.

תשובה (4): התפייסות : פייס. האם התפייסות היא פעילות בין אנשים, ומי שלקח בה חלק פייס? לא בדיוק. מי שפייס הוא מי שיזם את הפיוס, אך מי שלקח חלק בהתפייסות – התפייס, לא פייס. לא נכון.

תשובה (1).

הבנה והסקה (שאלות 7-17)

7. השאלה: יום שישי החל ב-13 בחודש נחשב בעיני רבים ליום מבשר רעות, שצפויים בו אסונות רבים. מחקר שנערך בהולנד קובע שיום שישי החל ב-13 בחודש דווקא בטוח יותר מימי שישי אחרים: יש בו פחות תאונות, שרפות וגנבות. החוקרים הסבירו את הממצאים בכך שרבים מההולנדים מאמינים שיום שישי כזה הוא מועד לאסונות, ונוטים להיות זהירים בו יותר ולמעט ביציאה מבתים.

איזו מהתופעות הבאות היא הדומה ביותר לתופעה המתוארת לעיל?

פתרון: התופעה המתוארת היא מצב שבו אנשים חוששים מתוצאה שלילית, ובגלל החשש הזה הם נוקטים זהירות יתרה – ובפועל, דווקא הזהירות הזו גורמת לתוצאה חיובית, הפוכה ממה שחששו ממנו.

תשובה (1): סקי הוא ענף ספורט מסוכן הגורם לפציעות רבות בקרב גולשים לא מקצועיים, אך גולשי סקי מקצועיים נפצעים לעיתים רחוקות בלבד

לא נכון. כאן ההבדל נובע מרמת המיומנות, לא מחשש שגורם לזהירות שמשנה את התוצאה.

תשובה (2): סטודנטים נוטים להצליח יותר במבחנים שהם חוששים שייכשלו בהם, מכיוון שהם משקיעים זמן רב יותר בלימוד לקראתם

נכון. כאן החשש מכישלון גורם להשקעה מוגברת, שמובילה דווקא להצלחה – תוצאה הפוכה מהחשש. זה בדיוק כמו התופעה בטקסט, שבה החשש מאסונות ביום שישי ה-13 גורם לזהירות יתרה שמובילה דווקא לפחות תאונות.

תשובה (3): אנשים החוששים מכלבים וניגשים אליהם בזהירות יתרה מעוררים את חשדם של הכלבים ובכך גורמים להם להיות תוקפניים יותר כלפיהם

לא נכון. הזהירות דווקא מגבירה את הסכנה – תוצאה שלילית שתואמת את החשש. זה הפוך מהתופעה בטקסט, שבה הזהירות הובילה לתוצאה חיובית.

תשובה (4): הגדלת מספר השוטרים ברחובות מסייעת בצמצום הפשיעה בשעות הלילה יותר משהיא מסייעת בצמצום הפשיעה בשעות היום

לא נכון. כאן מדובר בהתערבות מעשית של שיטור, לא בחשש אישי שגורם לזהירות שמשנה את התוצאה.

תשובה (2).

8.

השאלה: חוקרים אוסטרלים מצאו שחומטים (סוג של לטאות) מקדימים לבקוע מביציהם אם הם חושדים שטורף נמצא בקרבתם. אם דבר-מה מנענע ביצת חומט או מזיז אותה ממקומה, החומט עשוי לבקוע מתוכה ובן רגע לפתוח במנוסה לעבר מקום מסתור. החוקרים ציינו כי אף שתכונה זו עשויה להציל את החומט מטורפו, יש בה סיכון רב: החומט בוקע לפני שהתפתח לגמרי, והוא מאבד את המזון, החום וההגנה שהביצה מספקת, מה גם שלא פעם הבקיעה המוקדמת מקורה בחשד שווא.

לאיזו מן השאלות הבאות אין תשובה בפסקה?

פתרון: יש לבדוק עבור כל שאלה האם הפסקה מספקת תשובה לה.

תשובה (1): איזו תכונה מאפשרת לחומט לחוש בתנודות הביצה בעודו בתוכה?

אין לשאלה זו תשובה בפסקה. בפסקה נכתב שהחומט בוקע מוקדם כאשר דבר-מה מנענע את הביצה, אך לא צוין מהי התכונה הפיזיולוגית שמאפשרת לו לחוש בתנודות אלה מבפנים.

תשובה (2): מה גורם לחומט שטרם בקע מביצתו לחשוך בנוכחותו האפשרית של טורף?

יש תשובה בפסקה. הוזכר במפורש שניענוע הביצה או הזזתה ממקומה הם מה שגורם לחומט לחשוך בנוכחות טורף.

תשובה (3): כיצד יכולתו של החומט לבקוע טרם זמנו יכולה לאפשר לו להינצל מטריפה?

יש תשובה בפסקה. מופיע שהחומט בוקע מתוך הביצה ופותח במנוסה לעבר מקום מסתור.

תשובה (4): מה הפעולה הראשונה שעושה חומט שבקע טרם זמנו?

יש תשובה בפסקה. נכתב שהוא פותח במנוסה לעבר מקום מסתור.

תשובה (1).

9.

השאלה: סטודנטים בקורס בין-לאומי בספרות מתבקשים לבחור שלושה ספרים שעליהם יכתבו את עבודת הגמר. על הבחירה לעמוד בכללים הבאים:

- אסור לבחור שני ספרים שנכתבו באותה שפה.

- אחד הספרים צריך להיות ספר שנכתב בשפת אימו של הסטודנט ואינו ספר עיון.

איזו מהסטודנטיות הבאות עמדה בכללי בחירת הספרים לעבודת הגמר?

פתרון: יש לבדוק עבור כל סטודנטית האם היא עומדת בשני הכללים: (1) אין שני ספרים באותה שפה, (2) יש ספר בשפת האם שאינו ספר עיון.

תשובה (1): סטודנטית ששפת אימה עברית שבחרה ספר שירה בצרפתית, ספר פרוזה בעברית וספר עיון בצרפתית.

לא נכון. יש שני ספרים בצרפתית (ספר שירה וספר עיון), וזה מפר את הכלל הראשון.

תשובה (2): סטודנטית ששפת אימה אנגלית שבחרה ספר פרוזה בצרפתית, ספר עיון ביפנית וספר שירה בעברית.

לא נכון. אף אחד מהספרים לא נכתב באנגלית – שפת האם של הסטודנטית. זה מפר את הכלל השני.

תשובה (3): סטודנטית ששפת אימה יפנית שבחרה ספר שירה באנגלית, ספר פרוזה בצרפתית וספר עיון ביפנית.

לא נכון. הספר שנכתב בשפת אמה (יפנית) הוא ספר עיון, אך הכלל השני דורש שהספר בשפת האם לא יהיה ספר עיון.

תשובה (4): סטודנטית ששפת אימה צרפתית שבחרה ספר עיון ביפנית, ספר פרוזה בצרפתית וספר שירה באנגלית.

נכון. כל שלושת הספרים בשפות שונות (יפנית, צרפתית, אנגלית) – הכלל הראשון מתקיים. הספר בשפת אמה (צרפתית) הוא ספר פרוזה ולא ספר עיון – הכלל השני מתקיים.

תשובה (4).

10. השאלה: _____ להפעיל לחץ על עובד כדי ש _____ החלטתו, אם החליט לפרוש מתפקידו; זאת _____ שארגון שאינו _____, נידון מראש לכישלון.

פתרון: המשפט עוסק בצורך להשפיע על עובד שהחליט לעזוב את תפקידו, ומנמק זאת בחשיבות שימור העובדים לארגון.

תשובה (1): יש / יממש את / מכיוון / עושה כל שביכולתו כדי להימנע מתחלופת עובדים לא נכון. לפי השלמה זו, יש להפעיל לחץ על העובד כדי שיממש את החלטתו – כלומר כדי שבאמת יעזוב. אך בחלק השני נטען שהסיבה לכך היא שארגון שאינו עושה כל שביכולתו **למנוע** תחלופת עובדים נידון לכישלון. נוצרת סתירה: הסיבה שצריך לעודד עובדים לעזוב לא יכולה להיות מפני שצריך לשמר עובדים – זה חסר הגיון.

תשובה (2): יש / ישנה את / משום / שם לעצמו כיעד לצמצם ככל האפשר את תחלופת העובדים. נכון. יש ללחוץ על העובד שישנה את החלטתו ויישאר בתפקידו, מפני שארגון שלא שואף לשמר עובדים נידון לכישלון. שני חלקי המשפט משתלבים בהגיון אחיד, ולכן ניתן לסמן את התשובה מבלי לבדוק את התשובות הבאות.
תשובה (2).

11. השאלה: את רבים משיריה של המשוררת ששה הלחינו ושרו זמרים מוכרים. בריאיון עימה אמרה המשוררת ש _____ כך יכול להכיר אותם קהל רחב מן הקהל המצומצם של קוראי השירה. _____ הקהל אכן מכיר את שירתה היכרות של ממש, שכן נראה שמי שמזמזמים את שיריה של ששה _____ למשמעות מילותיהם, _____ פרשנות שתן המלחין לשיר.

פתרון: המשפט עוסק ביחסה של משוררת להלחנת שיריה בידי זמרים מוכרים. החלק הראשון מציג את עמדתה כלפי ההלחנה, והחלק השני בוחן האם הקהל הרחב באמת מכיר את שירתה לעומק.

תשובה (1): אין היא מצטערת על כך, שכן / כמוה גם אני חושבת ש- / אינם מייחסים חשיבות רבה / גם אם הם נהנים מן הערך המוסף שב-

לא נכון. לפי השלמה זו, העובדה שהקהל אינו מייחס חשיבות רבה למשמעות המילים מוצגת כסיבה לכך שהוא מכיר את שירתה "היכרות של ממש". זה לא הגיוני: אם הקהל אינו שם לב למשמעות המילים, אין זו סיבה לטעון שהוא מכיר את השירה לעומק.

תשובה (2): בדיעבד היא מצרה על כך, אף ש- / יתרה מזאת, ספק אם / לא רק נותנים את דעתם / אלא גם נהנים הנאה מרובה מן ה-

לא נכון. בחלק השני מובע ספק אם הקהל מכיר את שירתה היכרות של ממש, אך ההוכחה שמובאת לספק היא שהקהל דווקא כן נותן את דעתו על המילים ואף נהנה מפרשנות המלחין לשיר. זה לא הגיוני – עובדות אלה היו צריכות להפריך את הספק ולא לתמוך בו.

תשובה (3): היא שמחה על כך מכיוון ש- / אף על פי כן, אני תוהה אם / אינם נותנים את דעתם כלל / וגם אם הם עושים זאת, הרי הם שבויים ב-

נכון. המשוררת שמחה על ההלחנה כי היא מרחיבה את קהל המכירים של שירתה. אף על פי כן, היא תוהה אם הקהל באמת מכיר את שירתה, שכן מי שמזמזמים את השירים אינם נותנים דעתם למשמעות המילים, וגם אם הם עושים זאת, הם שבויים בפרשנות של המלחין ולא בכונת המשוררת. ההשלמה יוצרת משפט הגיוני.

תשובה (3).

12. השאלה: _____ צורך להחליט אם _____ תנאי מהותי בחוזה מצד רחמים, אלירו רשאי לבטל את החוזה שעליו חתמו. החלטה כזו _____, משום שאלירו _____ החוזה ביניהם.

פתרון: המשפט עוסק בשאלה המשפטית האם אלירו רשאי לבטל חוזה, ובנחיצות ההחלטה בעניין זה.

תשובה (1): יש / לנוכח העמידה ב- / חשובה במקרה זה / מתכוון לקיים את

לא נכון. לפי השלמה זו, יש צורך להחליט אם אלירו רשאי לבטל את החוזה, וההחלטה חשובה – אך הסיבה שמובאת היא שאלירו מתכוון דווקא לקיים את החוזה. אם הוא מתכוון לקיימו, אין סיבה שההחלטה על ביטולו תהיה חשובה.

תשובה (2): יש / חרף העמידה ב- / חיונית ביותר / אינו רוצה לבטל את

לא נכון. ההחלטה מוצגת כחיונית ביותר, אך הסיבה היא שאלירו אינו רוצה לבטל את החוזה. אם הוא אינו רוצה לבטל, אין סיבה שההחלטה בנושא תהיה חיונית.

תשובה (3): אין / חרף ההפרה של / אינה נחוצה כלל / שוקל לבטל את

לא נכון. נטען שאין צורך בהחלטה והיא אינה נחוצה כלל, אך הסיבה היא שאלירו שוקל לבטל את החוזה. דווקא אם הוא שוקל ביטול, ההחלטה כן נחוצה.

תשובה (4): אין / לנוכח ההפרה של / מיותרת / אינו מעוניין כלל בביטול

נכון. אין צורך להחליט אם לנוכח הפרת תנאי מהותי אלירו רשאי לבטל את החוזה, מכיוון שהחלטה כזו מיותרת - אלירו אינו מעוניין כלל בביטול החוזה. ההיגיון רציף: אם אלירו לא רוצה לבטל, אין טעם לדון בזכותו לעשות כן.

תשובה (4).

13. השאלה: מורה הבחין כי ציוניהם של תלמידים שהשתתפו בשיעורי חזרה לקראת בחינת הגמר היו גבוהים בממוצע מציוניהם של תלמידים שלא השתתפו בשיעורים אלה. מכאן הוא הסיק שההשתתפות בשיעורי החזרה סייעה להצלחה בבחינה.

איזה מן ההסברים הבאים יכול להיות חלופה להסבר של המורה?

פתרון: המורה הסיק קשר סיבתי: שיעורי החזרה גרמו לציונים גבוהים יותר. הסבר חלופי צריך להציע סיבה אחרת לפער בציונים, שאינה קשורה לתרומת שיעורי החזרה.

תשובה (1): שיעורי החזרה התבססו על החומר שנלמד בכיתה, כך שרק מי שהבין אותו בכיתה הבין את הנאמר בשיעורים אלה

לא נכון. הסבר זה אמנם מראה מדוע שיעורי החזרה לא הועילו – כי הם לא הוסיפו ידע חדש מעבר למה שהתלמידים כבר הבינו. אולם הוא אינו מסביר מדוע דווקא תלמידים אלה בחרו להשתתף בשיעורי החזרה, ולכן אינו מציע הסבר חלופי מלא לפער בציונים.

תשובה (2): התלמידים שבחרו שלא להשתתף בשיעורי החזרה עשו זאת מכיוון שחשבו שהם שולטים היטב בחומר

לא נכון. לפי הסבר זה, התלמידים שלא השתתפו חשבו שהם שולטים בחומר, אך בפועל ציוניהם היו נמוכים יותר. הסבר זה אינו מציע סיבה חלופית לפער, אלא מראה שהתלמידים טעו בהערכת עצמם.

תשובה (3): התלמידים שבחרו להשתתף בשיעורי החזרה הם תלמידים שקדנים ובעלי מוטיבציה יותר מחבריהם

נכון. לפי הסבר זה, הציונים הגבוהים אינם תוצאה של שיעורי החזרה, אלא של תכונות התלמידים שהשתתפו בהם. תלמידים שקדנים ובעלי מוטיבציה גבוהה היו מצליחים יותר בבחינה בכל מקרה, גם ללא שיעורי החזרה.

תשובה (4): המורה שלימד בשיעורי החזרה לא היה אותו מורה שלימד את המקצוע במרוצת השנה כולה לא נכון. העובדה שמדובר במורה אחר אינה מסבירה מדוע מי שהשתתף בשיעורים הצליח יותר. אם כבר, היא עשויה לחזק את טענת המורה, שכן ייתכן שדווקא המורה האחר תרם לתלמידים גישה חדשה לחומר שסייעה להם להצליח.

תשובה (3).

14. השאלה: חוקרת המוח רות גביון: "ישנם חלבונים שאם צורתם אינה תקינה, הגוף אינו יכול לפרק אותם כאשר

הדבר נדרש, ותחת זאת הם מצטברים ברקמות ונעשים למשקעים הנקראים 'עמילואידים'. הצטברות העמילואידים גורמת למגוון מחלות, בעיקר משום שהיא מביאה לידי היווצרות כמות עודפת של רדיקלים חופשיים. אחת מהמחלות האלה היא מחלת המוח הניונית קרויצפלד-יעקב, שמקורה בחלבוני PrP במוח שצורתם אינה תקינה. במחלה זו עודף הרדיקלים החופשיים מביא לידי הרס מואץ של תאי המוח."

איזו מן הטענות הבאות, הנוגעות למחלת קרויצפלד-יעקב, עולה מדבריה של רות גביון?

פתרון: יש לבדוק איזו טענה נובעת מהמידע שמסרה גביון על מחלת קרויצפלד-יעקב ועל תהליך הצטברות העמילואידים. בדרך כלל בשאלות מהסוג הזה יופיעו פרטים שגויים או כאלה שלא צוינו בקטע במפורש.

תשובה (1): ברקמת המוח של הסובלים ממנה יש הצטברות של עמילואידים המורכבים מחלבוני PrP פגומים

נכון. גביון הסבירה שחלבונים שצורתם אינה תקינה מצטברים כעמילואידים, וציינה שמחלת קרויצפלד-יעקב מקורה בחלבוני PrP שצורתם אינה תקינה. מכאן עולה שבמוח החולים מצטברים עמילואידים המורכבים מחלבוני PrP פגומים.

תשובה (2): היא מונעת מהגוף לפרק חלבונים שצורתם אינה תקינה, ובכך היא גורמת להצטברות מסוכנת שלהם במוח

לא נכון. לפי דברי גביון, חוסר היכולת של הגוף לפרק חלבונים פגומים הוא עובדה שקודמת למחלה ומאפשרת אותה. המחלה אינה גורמת לחוסר היכולת הזו - היא תוצאה שלו.

תשובה (3): הרדיקלים החופשיים שהיא יוצרת משבשים את צורתם של חלבוני ה-PrP המצויים במוח

לא נכון. לפי דברי גביון, חלבוני ה-PrP שצורתם אינה תקינה והרדיקלים החופשיים שנוצרים בעקבות הצטברותם, הם מקור המחלה. תשובה זו הופכת את סדר הסיבתיות - מציגה את הרדיקלים כגורמים לפגם בחלבונים, במקום להפך.

תשובה (4): היא נגרמת מכך שרדיקלים חופשיים מפרקים משקעי חלבון ברקמת המוח

לא נכון. לפי דברי גביון, הרדיקלים החופשיים גורמים להרס תאי מוח, לא לפירוק משקעי חלבון. בנוסף, המחלה נגרמת מהצטברות חלבונים פגומים, לא מפירוקם.

תשובה (1).

15.

השאלה: מאז שנת 2012 המגזין "פורבס" מפרסם מדי שנה בשנה את רשימת מאה הספורטאים שהכנסותיהם היו הגבוהות ביותר באותה שנה. בשנת 2020 הופיעו ברשימה שתי ספורטאיות, ואף שזהו מספר קטן, הייתה זו הפעם הראשונה מאז שנת 2016 שבה מנתה הרשימה יותר מאישה אחת.

איזו מן הטענות הבאות **סותרת** את הנתען בפסקה?

פתרון: מהפסקה עולה שבשנת 2020 הופיעו שתי ספורטאיות ברשימה, וזו הייתה הפעם הראשונה מאז 2016 שבה הרשימה מנתה יותר מאישה אחת. משמעות הדבר היא שגם בשנת 2016 הרשימה מנתה יותר מאישה אחת, ובשנים שבין 2016 ל-2020 (כלומר 2017, 2018, 2019) הרשימה מנתה אישה אחת לכל היותר.

תשובה (1): הרשימה של שנת 2015 לא מנתה ולו ספורטאית אחת

לא סותרת. הפסקה אינה מספקת מידע על שנת 2015 ולכן ייתכן שלא הופיעו בה ספורטאיות כלל.

תשובה (2): הרשימה של שנת 2016 מנתה ספורטאית אחת בלבד

סותרת. הפסקה קובעת ש-2020 הייתה הפעם הראשונה מאז 2016 שבה מנתה הרשימה יותר מאישה אחת. המילים "מאז שנת 2016" מלמדות שגם בשנת 2016 עצמה היו יותר מאישה אחת ברשימה. אם ב-2016 הייתה רק ספורטאית אחת, היה צריך להכתב "הפעם הראשונה מאז שנת 2015" או מועד מוקדם יותר.

תשובה (3): הרשימה של שנת 2017 מנתה ספורטאית אחת בלבד

לא סותרת. בשנים שבין 2016 ל-2020 הרשימה מנתה אישה אחת לכל היותר, כך שספורטאית אחת ב-2017 עולה בקנה אחד עם הנתען בפסקה.

תשובה (4): הרשימה של שנת 2018 לא מנתה ולו ספורטאית אחת

לא סותרת. גם אפס ספורטאיות ב-2018 עולה בקנה אחד עם כששנים 2017-2019 לא הייתה יותר מאישה אחת ברשימה.

תשובה (2).

16.

השאלה: הגישה התפקודית לניתוח השיח עוסקת בפונקציות שצורות לשוניות ממלאות בתקשורת מילולית. הבלשן רומן יאקובסון הגדיר שש פונקציות כאלה: העברת מידע חדש; הבעת רגשותיו של המוען; השפעה על הנמען באמצעות ציווי, פקודה או המלצה; גרימת הנאה מהצורה הלשונית עצמה, כמו בשימוש בחרוזים או במשחקי מילים; שמירה על נימוסים ומוסכמות חברתיות; והבהרות הקשורות לתקשורת עצמה, דוגמת השאלה "מה אמרת?".

איזו מן הטענות הבאות **אינה** עולה בקנה אחד עם גישתו של יאקובסון?

פתרון: יש לבדוק איזו טענה סותרת את שש הפונקציות שהגדיר יאקובסון לתקשורת מילולית.

תשובה (1): השימוש בחרוזים או במשחקי מילים אינו ממלא פונקציה בתקשורת המילולית אלא נועד לגרימת הנאה בלבד

אינה עולה בקנה אחד. לפי יאקובסון, גרימת הנאה מהצורה הלשונית היא עצמה אחת משש הפונקציות של התקשורת המילולית. טענה זו שוללת מהשימוש בחרוזים ובמשחקי מילים את מעמד הפונקציה, בעוד שיאקובסון הגדיר זאת במפורש כפונקציה לגיטימית.

תשובה (2): יש מרכיבים בתקשורת המילולית שתכליתם היחידה היא שמירה על נימוסים ומוסכמות חברתיות

עולה בקנה אחד. יאקובסון הגדיר שמירה על נימוסים ומוסכמות חברתיות כאחת מפונקציות התקשורת המילולית.

תשובה (3): תקשורת מילולית אינה כוללת בהכרח העברה של מידע חדש, ולעיתים מטרתה היא ביטוי רגשות

עולה בקנה אחד. יאקובסון הגדיר שש פונקציות שונות לתקשורת מילולית, ביניהן הבעת רגשות, שמירה על נימוסים, גרימת הנאה ועוד. מכאן שהעברת מידע חדש היא רק אחת מפונקציות רבות, והתקשורת המילולית אינה חייבת לכלול אותה.

תשובה (4): אחד השימושים שאנו עושים בלשון הוא הניסיון להשפיע על מעשיו והתנהגותו של האדם שדברינו מכוונים אליו

עולה בקנה אחד. יאקובסון הגדיר השפעה על הנמען באמצעות ציווי, פקודה או המלצה כאחת הפונקציות.

תשובה (1).

17. השאלה: בספר "ירושלים בראי הדורות" נכתב: "לאורך השנים, חפירות ארכאולוגיות לרגלי הר הבית בירושלים

חשפו תגליות רבות מתקופת בית אומיה, תקופה שאין בידינו כמעט שום תיעוד כתוב ממנה, והמידע עליה מגיע בעיקר מממצאים ארכאולוגיים כגון אלו. מכוש החופרים העלה שרידים של קריית שלטון גדולה, שהקימו בניו של החליף עבד אל-מלכ – החליפים אל-יליד הראשון, סלימאן והשאם – לאחר שירשו ממנו את השלטון. פרט לקריה בירושלים בנו האומיים, כמקובל, ארמון חוץ, ובעקבות החשמונאים קבעו את מקומו ביריחו."

איזו מן הטענות הבאות אינה עולה מן הציטוט?

פתרון: יש לבדוק עבור כל טענה האם היא נובעת מהמידע שבציטוט.

תשובה (1): המבנים שנמצאו באזור הר הבית לא נבנו בתקופת שלטונו של עבד אל-מלכ

עולה מן הציטוט. נכתב שבניו של עבד אל-מלכ הקימו את קריית השלטון לאחר שירשו ממנו את השלטון, כלומר המבנים נבנו בתקופת שלטון בניו ולא בתקופתו.

תשובה (2): החשמונאים בנו ביריחו עוד לפני שעשו זאת האומיים

עולה מן הציטוט. נכתב שהאומיים קבעו את מקום ארמון החוץ ביריחו "בעקבות החשמונאים", כלומר החשמונאים בנו שם לפניהם.

תשובה (3): לא נותרו שרידים ארכאולוגיים רבים מימי האומיים

אינה עולה מן הציטוט. בציטוט נכתב שאין כמעט תיעוד כתוב מתקופת בית אומיה, אך דווקא צוין שהחפירות "חשפו תגליות רבות מתקופת בית אומיה" ושהמידע על התקופה "מגיע בעיקר מממצאים ארכאולוגיים כגון אלו". כלומר שרידים ארכאולוגיים כן נותרו ובכמות רבה – מה שחסר הוא תיעוד כתוב בלבד.

תשובה (4): השרידים מתקופת בית אומיה שנמצאו ליד הר הבית הם שרידים של מבני ממשל

עולה מן הציטוט. נכתב שנחשפו שרידים של "קריית שלטון גדולה", כלומר מבני ממשל.

תשובה (3).

קטע קריאה (שאלות 18-23)

18. השאלה: רועי ומיכל שמעו על הטענה של מוסקוביץ' וטענו שהעדפותיהם בנוגע לסלט יכולות להיחשב עדות שתחזק אותה.

איזו מן האפשרויות הבאות היא המתאימה ביותר לתיאור העדפותיהם של רועי ומיכל?

פתרון: טענתו של מוסקוביץ', כפי שעולה מהקטע, היא שאין טעם אחד שמועדף על כולם - אנשים שונים מעדיפים טעמים שונים, ולכן הטועמים נחלקו לקבוצות שלכל אחת העדפות משלה. כדי שהעדפותיהם של רועי ומיכל יחזקו טענה זו, עליהן להראות שלשני אנשים שונים יש העדפות טעם שונות בנוגע לאותו מאכל.

תשובה (1): רועי נוהג לאכול סלט עם עגבניות שרי, ואילו מיכל מעדיפה להכין סלט שאינו מכיל עגבניות כאלו, בשל מחירן היקר

לא נכון. מיכל אינה נמנעת מעגבניות שרי בגלל טעמן אלא בגלל מחירן. ההבדל בין השניים אינו נובע מהעדפות טעם שונות, ולכן אינו מחזק את טענת מוסקוביץ' שעסקה בהבדלים בטעם.

תשובה (2): רועי אוהב סלט המכיל גזר, ואילו מיכל טוענת שטעמו המתוק פוגם בטעמו החמצמץ של הסלט החביב עליה

נכון. רועי ומיכל חלוקים בנוגע להוספת גזר לסלט, וההבדל ביניהם נובע מהעדפות טעם שונות – רועי אוהב את המתקנות שהגזר מוסיף, ואילו מיכל מעדיפה סלט חמצמץ בלי מתיקות. זו בדיוק הדוגמה שמחזקת את טענת מוסקוביץ': אנשים שונים מעדיפים טעמים שונים.

תשובה (3): רועי ומיכל מסכימים שניהם שהוספת שמיר לסלט תפגע בטעמו, אלא אם כן יש בסלט גם כוסברה לא נכון. רועי ומיכל מסכימים ביניהם, ואין כאן הבדל בהעדפות. הסכמה אינה מחזקת את הטענה שאנשים שונים מעדיפים טעמים שונים.

תשובה (4): רועי אוהב סלט המכיל אגוזים, ומיכל, שהייתה בתחילה ספקנית בנוגע להוספתם, משוכנעת מאז טעמה ממנו, שהאגוזים הם תוספת חשובה ואף הכרחית לכל סלט

לא נכון. בסופו של דבר גם מיכל משוכנעת שאגוזים הם תוספת חשובה, כלומר שניהם מסכימים. גם כאן אין הבדל בהעדפות שיחזק את טענת מוסקוביץ'.

תשובה (2).

19. השאלה: איזו מן האפשרויות הבאות עולה מן הפסקה השנייה בנוגע לטענתו של משרד החקלאות האמריקני כי הבנזואט מסוכן לבריאות (שורות 12-13)?

פתרון: בפסקה השנייה נכתב שבשלהי המאה ה-19 טען משרד החקלאות האמריקני שבנזואט, החומר המשמר בקטשופ, מסוכן לבריאות. בעקבות כך התפלגו יצרני הקטשופ לשניים: אלה שהמשיכו להשתמש בבנזואט, ואלה שמצאו דרך להחליפו – הגדילו את כמות החומץ, עברו לעגבניות בשלות, ויצרו קטשופ סמיך ועשיר בטעמים. בסופו של דבר קטשופ הבנזואט נעלם מן העולם.

תשובה (1): הטענה נמצאה נכונה

לא נכון. בפסקה לא צוין שהטענה הוכחה כנכונה. מתואר שהטענה גרמה לפיצול בין היצרנים, אך לא נאמר שהטענה אומתה מבחינה מדעית.

תשובה (2): הטענה הביאה לפיתוחו של הקטשופ המוכר לנו כיום

נכון. בעקבות הטענה, חלק מהיצרנים חיפשו חלופה לבנזואט, והגיעו למתכון חדש עם חומץ ועגבניות בשלות שהניב קטשופ סמיך ועשיר בטעמים. קטשופ זה ניצח בסופו של דבר וקטשופ הבנזואט נעלם מן העולם – כלומר הטענה הובילה בעקיפין לפיתוח הקטשופ שאנו מכירים כיום.

תשובה (3): הטענה הובילה לאיסור על שימוש בבנוזאט כחומר משמר

לא נכון. בפסקה לא הוזכר איסור רשמי כלשהו על שימוש בבנוזאט. השינוי שתואר היה שינוי שוק – יצרנים שמצאו חלופה הצליחו יותר, וקטשופ הבנוזאט נעלם מסיבות מסחריות.

תשובה (4): הטענה הועלתה עוד בטרם הומצא הקטשופ

לא נכון. מהפסקה עולה שהקטשופ כבר היה קיים כשמשדרד החקלאות העלה את הטענה, שהרי הבנוזאט שימש כחומר משמר בקטשופ באותה עת.

תשובה (2).

20. השאלה: לפי הקטע, איזו מן האפשרויות המוצעות משלימה נכונה את המשפט שלהלן?

בעובדה שהקטשופ _____ יש כדי לחזק את _____ .

פתרון: יש למצוא עובדה על הקטשופ שמחזקת טענה או הסברה שהוזכרה בקטע.

תשובה (1): המבוסס על בנוזאט נחשד כמסוכן / הסברה שהייתה נפוצה עד 1986

לא נכון. הסברה שהייתה נפוצה עד 1986 היא שלכל מאכל יש מתכון מושלם אחד. העובדה שבנוזאט נחשד כמסוכן אינה קשורה לשאלה אם יש מתכון מושלם אחד, ואינה מחזקת סברה זו.

תשובה (2): שרובנו מעדיפים נמכר כמעט ללא מתחרים / הטענה של מוסקוביץ'

לא נכון. טענתו של מוסקוביץ' היא שאין טעם אחד שמושלם לכולם ושאינשים נחלקים לקבוצות עם העדפות שונות. העובדה שקטשופ אחד שולט בשוק כמעט ללא מתחרים דווקא מחלישה את טענתו, שכן היא מחזקת את הטענה שרוב האנשים מעדיפים טעם אחד.

תשובה (3): עם עלי הבזיליקום הטריים כמעט אינו נמכר כיום / הטענה של מוסקוביץ'

לא נכון. העובדה שסוג מסוים של קטשופ אינו נמכר אינה מחזקת את הטענה שאינשים נחלקים לקבוצות טעם שונות – אדרבה, היא מראה שהטעם הזה אינו מועדף על אף קבוצה, מה שאפילו מחליש טענה זו. בחברה עם העדפות טעם מגוונות, כפי שמוסקוביץ' טוען שקיימת, היינו מצפים לראות קהל שמעדיף סוגי קטשופ שונים (כמו זה עם עלי הבזיליקום).

תשובה (4): שהופיע בתחילת המאה ה-20 הוא בעל מעמד בלתי מעורער גם כיום / הסברה שהייתה נפוצה עד 1986

נכון. הסברה שהייתה נפוצה עד 1986 היא שלכל מאכל יש מתכון מושלם אחד. העובדה שמתכון הקטשופ שפותח בתחילת המאה ה-20 שומר על מעמדו הבלתי מעורער עד היום מחזקת סברה זו - נראה שאכן נמצא מתכון אחד מושלם לקטשופ שמחזיק מעמד כבר יותר ממאה שנה.

תשובה (4).

- 21. השאלה:** לפי הפסקה השלישית, איזה מהמאפיינים הבאים אינו מאפיין הן את הקטשופ המבוסס על בנוזאט והן את הקטשופ הנפוץ כיום, אלא רק אחד מהם?
- פתרון:** יש לבדוק עבור כל מאפיין האם הוא משותף לשני סוגי הקטשופ, או שהוא מאפיין רק אחד מהם. המאפיין שמאפיין רק אחד מהם הוא התשובה הנכונה.
- תשובה (1): הטעם המלוח**
- לא נכון. בפסקה נכתב שמלכתחילה, בעידן הבנוזאט, הקטשופ היה "מריר ומלוח", והקטשופ המודרני משלב את כל חמשת הטעמים הבסיסיים, כולל מלוח. כלומר טעם מלוח מאפיין את שניהם.
- תשובה (2): השימוש בסוכר**
- לא נכון. בפסקה נכתב שכמות הסוכר הוכפלה בקטשופ החדש, אך עצם הכפלתה מעידה שגם בקטשופ הבנוזאט נעשה שימוש בסוכר. כלומר סוכר מאפיין את שניהם.
- תשובה (3): הטעם האוממי**
- נכון. בפסקה נכתב ש"המעבר לשימוש בעגבניות בשלות העניק לו גם טעם אוממי". מעבר זה היה חלק מהפיתוח של הקטשופ החדש שהחליף את הבנוזאט. הקטשופ המבוסס על בנוזאט השתמש בכמויות קטנות של חומר והיה דליל ומימי, ולא התאפיין בטעם אוממי. כלומר טעם אוממי מאפיין רק את הקטשופ הנפוץ כיום.
- תשובה (4): השימוש בחומץ**
- לא נכון. בפסקה נכתב שמפתחי הקטשופ החדש "הגדילו מאוד את כמות החומץ", מה שמעיד על כך שגם בגרסת הבנוזאט נעשה שימוש בחומץ, אם כי בכמות קטנה יותר. כלומר חומץ מאפיין את שניהם.
- תשובה (3).**

- 22. השאלה:** איזו מן הטענות הבאות משתמעת מן הפסקה האחרונה?
- פתרון:** הפסקה האחרונה עוסקת בנאופוביה - הנטייה של ילדים בגיל הגן לחשוד במזון חדש. נכתב שנטייה זו מילאה בעבר תפקיד אבולוציוני - זהירות ממזון חדש שעלול להיות מסוכן. כיום, כשהורים מנסים להעשיר את תפריט ילדיהם, הילדים מסתייעים בקטשופ כדי להפוך את המזון החדש למוכר.
- תשובה (1): הורים לילדים בגיל הגן אינם מקפידים מספיק על מניעת מזון שעלול להיות מסוכן לילדיהם**
- לא נכון. הפסקה אינה עוסקת ברשלנות של הורים ביחס כלפי מזון מסוכן, אלא בניסיון שלהם להעשיר את התפריט ובתגובת הילדים לכך.
- תשובה (2): הורים מתחילים להעשיר את תפריט ילדיהם רק כשהללו מגיעים לגיל הגן**
- לא נכון. בפסקה נידונים ניסיונות של הורים להעשיר את תפריטי ילדיהם בגיל הגן, אך לא צוין במפורש שזהו הגיל שבו מתחילים לעשות זאת. ייתכן שהורים מנסים להעשיר את התפריט גם בגילאים מוקדמים יותר.
- תשובה (3): כיום נקרים בדרכם של ילדים פחות מזונות שאינם מכירים מבעבר**
- לא נכון. הפסקה אינה משווה בין כמות המזונות החדשים שילדים נחשפים אליהם כיום לעומת בעבר.
- תשובה (4): נאופוביה גורמת לילדים להימנע גם ממזונות שאינם מסוכנים להם**
- נכון. בפסקה נכתב שהנאופוביה מילאה בעבר תפקיד אבולוציוני – זהירות ממזון חדש שעלול להיות מסוכן. אך כיום, כשהורים מנסים להעשיר את תפריט ילדיהם, ברור שהמאכלים שהם מציעים אינם מסוכנים לילדים, ובכל זאת הילדים חוששים מהם ומסתייעים בקטשופ כדי להתגבר על החשש. משתמע מכך שהנאופוביה גורמת לילדים להימנע גם ממזונות בטוחים לחלוטין.
- תשובה (4).**

23.

השאלה: איזו מן האפשרויות הבאות מסכמת את הטענות הנטענות בקטע בצורה הטובה ביותר?

פתרון: יש לבדוק איזו אפשרות מסכמת נכונה את הטענות המרכזיות שהועלו בקטע: טענתו של מוסקוביץ' שהעדפות הטעם אינן אוניברסליות, החריגות של הקטשופ ששומר על מעמד בלתי מעורער בזכות שילוב חמשת הטעמים הבסיסיים, ותפקיד הנאופוביה אצל ילדים.

תשובה (1): ההעדפות הנוגעות למאכלים הן אוניברסליות; עם זאת, יש מעט מאכלים שבנוגע אליהם אין תמימות דעים; הקטשופ הוא דוגמה למאכל שההעדפה הנוגעת לו אוניברסלית; אפשר להסביר את ההעדפות האוניברסליות באמצעות חמשת הטעמים הבסיסיים

לא נכון. הטענה שהעדפות מאכלים הן אוניברסליות סותרת את טענתו המרכזית של מוסקוביץ', שהראה שאנשים שונים מעדיפים טעמים שונים. הקטשופ הוא חריג, לא הכלל.

תשובה (2): ההעדפות הנוגעות למאכלים בדרך כלל אינן אוניברסליות; בכל הנוגע לקטשופ, ההעדפה דווקא אוניברסלית; הימצאותם של כל הטעמים הבסיסיים בקטשופ מסבירה מדוע הוא כה אהוב; הנטייה לנאופוביה מסבירה מדוע דווקא ילדים צורכים הרבה קטשופ

נכון. סיכום זה משקף נאמנה את כל טענות הקטע: מוסקוביץ' הראה שהעדפות טעם שונות מאדם לאדם, אך הקטשופ הוא חריג כי הוא משלב את כל חמשת הטעמים הבסיסיים ולכן אהוב על כולם, והנאופוביה של ילדים מסבירה מדוע הם צורכים קטשופ בכמות גדולה – כדי להפוך מזון חדש ומפחיד למוכר.

תשובה (3): הוכח שבני האדם שונים זה מזה בהעדפותיהם בנוגע למרבית המאכלים; כך, למשל, בעבר אהבו אנשים שני סוגים של קטשופ; עם זאת, כיום אנשים אוהבים רק סוג אחד של קטשופ; יש שני הסברים לשינוי זה

לא נכון. הקטע אינו מציג את העדפת סוג אחד של קטשופ כשינוי שיש לו שני הסברים. קטשופ הבנוואט נעלם בשל חשש בריאותי, לא בשל שינוי בהעדפות הטעם.

תשובה (4): ניסוי הראה שסברה הרווחת בתחום המזון שגויה; נמצא שמסקנת הניסוי אינה מדויקת, בין היתר באמצעות הקטשופ; יש סוגי קטשופ הכוללים כמה טעמים בסיסיים; אנשים, ובעיקר ילדים, נוטים לאהוב יותר את סוגי הקטשופ הכוללים כמה טעמים בסיסיים

לא נכון. טענת מוסקוביץ' לא נמצאה שגויה - היא נכונה ברוב המאכלים, אך הקטשופ הוא חריג. בנוסף, הקטע אינו מציג סוגי קטשופ שונים עם טעמים בסיסיים שונים שאנשים מעדיפים, אלא קטשופ אחד שמשלב את כולם.
תשובה (2).

